

Vanhankaupunginlahden haukien ja isojen ahventen käyttöä suositellaan välttämään

Helsingin Vanhankaupunginlahden kaloissa on todettu merkittäviä pitoisuuksia PFAS-yhdisteitä. Helsingin kaupunki suosittelee, että erityisesti riskiryhmät eli raskaana ja hedelmällisessä iässä olevat sekä lapset ja nuoret eivät syö alueelta kalastettuja haukia ja isoja ahvenia. Suositus on voimassa toistaiseksi.

PFAS-yhdisteet eli perfluoratut alkylyyhdisteet ovat laajasti teollisuudessa ja muun muassa kosmetiikassa, teknisissä vaatteissa, paistinpannuissa ja palonestoaineissa käytettäviä yhdisteitä, joita on kertynyt maailmanlaajuisesti kaikkialle ympäristöön ja eliöihin. Suurin osa PFAS-yhdisteille altistumisesta tapahtuu ravinnon kautta. EU-lainsäädännössä on asetettu kalastustuotteille ja muille elintarvikeryhmille enimmäismäärät PFAS-yhdisteiden osalta.

PFAS-yhdisteillä voi olla sikiönkehitystä sekä pienten lasten kehitystä ja terveyttä heikentäviä vaikutuksia. Yhdisteille altistuminen saattaa vaikuttaa esimerkiksi immuunivasteeseen, tulehdusalttiuteen ja lisääntymisterveyteen.

Kalojen haitta-ainepitoisuuksia selvitetty syksyllä 2023

Suositus perustuu Helsingin kaupungin tilaamaan selvitykseen, jota varten pyydettiin useita kalalajeja (ahven, kuha, särki, siika, silakka, hauki) keskeisiltä kalastusalueilta Vanhankaupunginlahdelta, Kruunuvuorenselältä, Seurasaarenselältä ja Vuosaaresta marraskuussa 2023. Pyydetyistä kaloista tutkittiin useiden eri haitta-aineiden, kuten elohopean, dioksiinin ja PCB-yhdisteiden sekä PFAS-yhdisteiden, pitoisuuksia. Useiden aineiden suurimmat pitoisuudet mitattiin Vanhankaupunginlahdelta tai Kruunuvuorenselältä. Helsingin kaupallisesta kalastuksesta ja vapaa-ajan virkistyskalastuksesta suuri osa kohdistuu Vanhankaupunginlahden alueeseen.

Huosta ja isoista ahvenista mitatut PFOS-yhdisteen pitoisuus ja PFAS-yhdisteiden summa ylittivät näille aineille EU:n elintarvikelainsäädännössä asetetun raja-arvon siinä tapauksessa, että kyseisiä kaloja käytetään imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetun ruoan teolliseen valmistukseen. PFAS-yhdisteiden summan osalta Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen määrittämän siedettävän altistumisen raja-arvot ylittyivät näillä kalalajeilla jo hyvin pienillä viikoittaisilla syöntimäärillä kuitenkin myös aikuisilla. Muilta osin tutkittujen haitta-aineiden pitoisuudet eivät ylittäneet EU:n elintarvikelainsäädännön asettamia raja-arvoja.

Kaupallisten kalastajien ja kalaa myyvien elintarvikealan toimijoiden vastuulla on varmistaa, ettei markkinoille saateta kalaeria, joissa lainsäädännön asettamat raja-arvot ylittyvät.

Kala on suositeltavaa ravintoa turvallisen käytön ohjeet huomioiden

Kotimainen kala on lähtökohtaisesti terveellistä ja ekologista ravintoa, jota suositellaan syötävän ainakin kaksi kertaa viikossa monipuolisesti eri kalalajeja vaihdellen. Riskiryhmiä lukuun ottamatta kalan käytön terveyshyödyt ovat aiempien kansallisten riski-hyötyarvioiden mukaan väestötasolla selvästi haittoja suuremmat.

Kuitenkin tiettyjä kaloja syömällä erityisesti riskiryhmäläiset voivat altistua terveydelle ja kehitykselle haitallisille yhdisteille. Tämä vuoksi Ruokavirasto on antanut lapsille, nuorille ja hedelmällisessä iässä oleville erityissuositukset kalan syötiin. Lapset, nuoret ja hedelmällisessä iässä olevat voivat syödä haukea vain 1–2 kertaa kuussa. Raskaana olevien ja imettävien ei pitäisi syödä haukea lainkaan.

Kalan syöntisuosituksia päivitetään tarvittaessa Ruokaviraston koordinoiman kansallisen EU-kalat IV -hankkeen sekä paikallisten jatkotutkimusten tulosten perusteella.

[Kalojen haitta-ainepitoisuudet Helsingin edustan merialueella syksyllä 2023. Vatanen, S. & Norontaus, M. Kala- ja vesitutkimus Oy.](#)

[Kalan yleiset turvallisen käytön ohjeet \(Ruokavirasto\)](#)

[PFAS-yhdisteet \(THL\)](#)

[EU-kalat IV-hanke](#)